

Sajtó és Tájékoztatás

Az Európai Unió Bírósága
131/17. sz. SAJTÓKÖZLEMÉNY
Luxembourg, 2017. december 5.

A főtanácsnok indítványa a C-451/16. sz. ügyben
MB kontra Secretary of State for Work and Pensions

**Bobek főtanácsnok álláspontja szerint jogellenes az a nemzeti jogi követelmény,
amely szerint a nemet változtató személy állami öregségi nyugdíjra való
jogosultságának az a feltétele, hogy ne legyen házas**

*Az ilyen követelmény ellentétes a férfiak és a nők közötti egyenlő bánásmódról szóló európai uniós
irányelvvel*

MB 1948-ben született, születésekor férfiként anyakönyvezték, és 1974-ben házasságot kötött. 1991-ben MB nőként kezdett élni, majd 1995-ben nemet megváltoztató sebészeti beavatkozáson esett át. MB azonban nem kérelmezte a nemzeti jog szerinti, nem elismeréséről szóló teljes hatályú igazolás kiállítását, mivel akkoriban az ilyen igazolást kérelmező házasságban élő személynek érvénytelenítenie kellett a házasságát, tekintettel arra, hogy az Egyesült Királyság joga nem engedélyezte az azonos neműek házasságát. MB és a felesége nem kívánták érvényteleníteni a házasságukat.

MB 2008-ban betöltötte 60. életévét, ami az 1950. április 6. előtt született nőkre vonatkozó nyugdíjkorhatár. Állami öregségi nyugdíjat igényelt. Kérelmét elutasították arra hivatkozással, hogy nem rendelkezik a nem elismeréséről szóló teljes hatályú igazolással, így a rá irányadó nyugdíjkorhatár megállapítása tekintetében nem kezelhető nőként. MB e határozatot megtámadta a nemzeti bíróságok előtt. Arra hivatkozik, hogy az a feltétel, amely szerint nem lehet házas, az uniós joggal ellentétes hátrányos megkülönböztetésnek minősül.

Egy európai uniós irányelv¹ tiltja a nemi alapon történő hátrányos megkülönböztetést az állami ellátások tekintetében, ideértve az öregségi és egyéb nyugdíjakat. Az irányelv e tilalom alól kivételt ír elő, amely lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy az irányelv hatálya alól kizárják az öregségi és egyéb nyugdíjjogosultság szempontjából a nyugdíjkorhatár meghatározását. Az Egyesült Királyság élt ezzel a joggal, az 1950. április 6. előtti születésű nők esetében a nyugdíjkorhatár 60 év, az 1953. december 6. előtti születésű férfiak esetében pedig 65 év.

Abban az időpontban azonban, amikor MB a nemzeti bíróságokhoz fordult, a transznemű személyek megszerzett nemét az állami nyugdíjra való jogosultság korhatárának a meghatározása tekintetében nem ismerték el abban az esetben, ha e személy házasságot kötött, és továbbra is e fennmaradó házasságban él². A UK Supreme Court (az Egyesült Királyság legfelsőbb bírósága) azt kérdezi a Bíróságtól, hogy ez az álláspont összeegyeztethető-e az irányelvvel.

Michal Bobek főtanácsnok a mai napon ismertetett indítványában úgy véli, hogy **a kizárólag a transznemű személyekre alkalmazandó azon követelmény, amely szerint az állami nyugdíjhoz való hozzáférésnek az a feltétele, hogy az ilyen személyek ne legyenek házasok,**

¹ A férfiak és a nők közötti egyenlő bánásmód elvének a szociális biztonság területén történő fokozatos megvalósításáról szóló, 1978. december 19-i 79/7/EGK tanácsi irányelv (HL 1979. L 6., 24. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 1. kötet, 215. o.)

² Az Egyesült Királyság belső jogi helyzete megváltozott. A Marriage (Same Sex Couples) Act 2013 (az [azonos nemű személyek közötti] házasságról szóló 2013. évi törvény) 2014. december 10-én lépett hatályba. E törvény lehetővé teszi, hogy az azonos nemű párok házasságot kössenek. E törvény 5. melléklete módosította a Gender Recognition Act 2004 (a nem elismeréséről szóló 2004. évi törvény) 4. szakaszát, és előírja, hogy a Gender Recognition Panel (a nem elismeréséről határozó testület) a nem elismeréséről szóló teljes hatályú igazolást köteles kiállítani a házasságban élő házastárs kérelmező részére, ha a kérelmező házastársa ehhez hozzájárul.

ellentétes az irányelvvel. Álláspontja szerint **ez nemi alapon történő közvetlen hátrányos megkülönböztetésnek minősül, amelynek esetében az objektív igazolás lehetősége kizárt.**

A főtanácsnok e következtetés levonása keretében értékeli, hogy az ügy körülményei alapján megállapítható-e a nemi alapon történő közvetlen hátrányos megkülönböztetés. A közvetlen hátrányos megkülönböztetést az jellemzi, hogy a személyek valamely összehasonlítható csoportját egy másik csoport hátrányára egyenlőtlen bánásmódban részesítik a „védett jellemzőjük” (a jelen esetben a nemük) alapján.

A főtanácsnok a Bíróság korábbi ítélkezési gyakorlatára hivatkozik, amelyben az megerősítette, hogy a nemi alapon történő hátrányos megkülönböztetés tilalmának hatálya kiterjed a nem megváltoztatásán alapuló hátrányos megkülönböztetésre is.

A főtanácsnok ezt követően megállapítja, hogy a nemi alapon történő hátrányos megkülönböztetésnek a nemváltoztatással összefüggésben való megállapítása tekintetében a releváns összehasonlítási csoport az ügy kontextusától függ. A jelen ügyben a főtanácsnok álláspontja szerint a megfelelő összehasonlítási csoport a cisznemű nők köre, mivel a szóban forgó kérdés a férfiből nővé vált transznemű személyeknek a nyugdíjellátásokhoz való hozzáférése a cisznemű nőkhez képest.

Végezetül a főtanácsnok megállapítja, hogy egyenlőtlen bánásmód áll fenn, mivel a családi állapot a cisznemű személyek esetében semmiféle szerepet nem játszik az állami nyugdíjhoz való hozzáférés szempontjából, míg a házas transznemű személyek kötelesek a házasságot érvényteleníteni.

A főtanácsnok véleménye szerint a nemen alapuló ezen egyenlőtlen bánásmód nem igazolható. A nemi alapon történő közvetlen hátrányos megkülönböztetés csak az irányelvben felsorolt konkrét esetekben lehetséges. Az az eltérés, amely lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy a férfiak és a nők tekintetében különböző nyugdíjkorhatárt alkalmazzanak, nem teszi lehetővé, hogy egyenlőtlen bánásmódot alkalmazzanak a transznemű személyek, valamint azon személyek tekintetében, akiknek a neme nem nemváltoztatáson alapul.

A főtanácsnok ezt követően az ügy tágabb összefüggéseit tárgyalja.

Megjegyzni, hogy lehetne azzal érvelni, hogy a jelen ügy valódi lényege nem az, hogy melyek a feltételei az állami nyugdíjhoz való hozzáférésnek, hanem az, hogy melyek a feltételei a nemváltoztatás elismerésének.

A főtanácsnok elismeri, hogy a tagállamoknak kell meghatározniuk a nemváltoztatás jogi elismerésének a feltételeit. Nem fogadja el azonban azt az érvet, amely szerint emiatt nem állapítható meg a jogellenes bánásmód, mivel az a követelmény, hogy az adott személy ne legyen házas, nem az állami nyugdíjhoz való hozzáférés közvetlen követelménye, hanem a nemváltoztatás elismerésének a követelménye, mely elismerés feltételei a tagállamok hatáskörébe tartoznak.

A főtanácsnok kifejti, hogy álláspontja szerint az ilyen megközelítés a nemi alapon történő hátrányos megkülönböztetés tilalmára vonatkozó uniós jog alkalmazási körét teljes mértékben a nemzeti szinten megállapított különböző feltételektől tenné függővé, ami végül ahhoz vezetne, hogy a „hátsó ajtón” visszatérne a hátrányos megkülönböztetés. A főtanácsnok emlékeztet arra, hogy a tagállamoknak úgy kell gyakorolniuk hatáskörüket, hogy az megfeleljen az uniós jognak, különösen a hátrányos megkülönböztetés tilalmának elvére vonatkozó rendelkezéseknek.

A főtanácsnok egyértelművé teszi, hogy a következtetése azonban nem jelenti azt, hogy a tagállamoknak el kell ismerniük az azonos neműek közötti házasságot. A tagállamokkal szemben ugyanis mindössze az a követelmény áll fenn, hogy a szóban forgó ellátást ne tegyék függővé e konkrét feltételtől, amely szerint az adott személy nem lehet házas. A tagállamok továbbra is szabadon dönthetik el, hogy megengedik-e az azonos neműek közötti házasságot.

A főtanácsnok végső megállapításként megismétli, hogy a jelen ügy nem az azonos neműek házasságáról szól, hanem úgy jellemezhető, hogy több különböző feltétel együttesen egy meglehetősen sajátos helyzetet teremtett. E helyzet részben az uniós jog egyik alapvető elvéről való eltérés miatt merül fel, amely lehetővé teszi a nemi alapon történő közvetlen hátrányos megkülönböztetést az állami nyugdíjhoz való hozzáférés tekintetében, ami nem csak kivételes, hanem a jövőben valószínűleg fokozatosan el is tűnik majd, ahogy az Egyesült Királyság a férfiak és a nők nyugdíjkorhatárát közelíti. Következésképpen a jelen ügyben várhatóan a probléma gyökere is eltűnik majd.

EMLÉKEZTETŐ: A főtanácsnok indítványa nem köti a Bíróságot. A főtanácsnok feladata, hogy teljesen pártatlanul és függetlenül eljárva a rábízott ügy jogi megoldására vonatkozó javaslatot terjesszen a Bíróság elé. A Bíróság bírái most kezdik meg a tanácskozást a jelen ügyben. Az ítéletet későbbi időpontban hozzák meg.

EMLÉKEZTETŐ: Az előzetes döntéshozatali eljárás lehetővé teszi a tagállami bíróságok számára, hogy az előtűk folyamatban lévő jogvita keretében az uniós jog értelmezésére vagy valamely uniós jogi aktus érvényességére vonatkozó kérdést terjesszenek a Bíróság elé. A Bíróság nem dönti el a tagállami bíróság előtti jogvitát. A nemzeti bíróság feladata, hogy az ügyet a Bíróság határozata alapján elbírálja. E határozat a tartalmilag hasonló kérdésben eljáró más nemzeti bíróságokat is köti.

A sajtó részére készített nem hivatalos kiadvány, amely nem köti a Bíróságot.

A kihirdetés napján az indítvány [teljes szövege](#) megtalálható a CURIA honlapon.

Sajtófelelős: Lehóczki Balázs ☎ (+352) 4303 5499

A főtanácsnoki indítvány ismertetésekor készített képfelvételek elérhetők:

„[Europe by Satellite](#)” ☎ (+32) 2 2964106